HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מתני' [1] **אין** [א]**פודין לא בעגל ולא בחיה ולא בשחוטה ולא בטריפה ולא בכלאים ולא בכוי ורבי אליעזר מתיר בכלאים מפני שהוא שה ואוסר בכוי מפני שהוא ספק נתנו לכהן** [2] **אין הכהן רשאי לקיימו עד שיפריש שה תחתיו:**

גמ' מתני' מני בן בג בג היא דתניא בן בג בג אומר נאמר כאן [1] שה ונאמר להלן [2] שה מה להלן פרט לכל השמות הללו אף כאן פרט לכל השמות הללו אי מה להלן [3] זכר תמים ובן שנה אף כאן זכר תמים ובן שנה ת"ל תפדה תפדה ריבה אי תפדה תפדה ריבה אפי' כל הני נמי א"כ שה שה מאי אהני ליה [3] איבעי' להו מהו לפדות בבן פקועה אליבא דר' מאיר לא תיבעי לך דכיון דאר"מ בן פקועה טעון שחיטה שה מעליא הוא אלא כי תבעי לך אליבא דרבנן [2] דאמרי שחיטת אמו מטהרתו כבישרא בדיקולא דמי או דלמא כיון דהשתא מיהא רהיט ואזיל שה קרינא ביה מר זוטרא אמר אין פודין ורב אשי אמר פודין א"ל רב אשי למר זוטרא מאי דעתיך דילפת מפסח אי מה להלן [7] זכר תמים ובן שנה אף כאן זכר תמים ובן שנה תפדה תפדה ריבה אי תפדה תפדה ריבה אפילו בן פקועה נמי א"כ שה שה מאי אהני ליה איבעיא להו מהו לפדות בנדמה אליבא דרבי אליעזר לא תיבעי לך השתא בכלאים פרקינן בנדמה מיבעיא כי תיבעי לך אליבא דרבנן בכלאים הוא דלא פרקינן בנדמה פרקינן או דלמא ל"ש ת"ש [8] פרה שילדה מין עז אין פודין הא רחל שילדה מין עז פודין מני אילימא ר' אליעזר הא בכלאים נמי פרקינן אלא לאו רבנן היא לא לעולם ר' אליעזר היא גופה קמ"ל דפרה שילדה מין עז אין פודין לא תימא זיל אבתריה דידיה והאי עז מעליא הוא אלא זיל בתר אימיה והאי עגל הוא ת"ש דתני רבה בר שמואל איזהו כלאים רחל שילדה מין עז ואביו שה אבין שה כלאים הוא נדמה הוא אלא איזהו דמי לכלאים דשויוה רבנן כי כלאים רחל שילדה מין עז ואביו שה למאי אי לקדשים מהיכא דממעט כלאים מהתם ממעט נדמה דתניא [3] שור או כשב [4] פרט לכלאים [5] או עז פרט לנדמה [6] אי לבכור [4] אך בכור שור אמר רחמנא [7] עד שיהא הוא שור ובכורו שור [8] אלא למעשר [5] תחת תחת מקדשים גמר אלא לפטר חמור לא לעולם למעשר וכגון שיש בו מקצת סימנין מהו דתימא [6] העברה העברה מבכור גמר קמ"ל תחת תחת מקדשים גמר איבעיא להו מהו לפדות בפסולי המוקדשין אליבא דר"ש לא תיבעי לך כיון דאמר מותר בהנאה חולין הוא כי תיבעי לך אליבא דרבי יהודה דאמר אסור בהנאה מאי כיון דאסור בהנאה אין איסור חל על איסור או דלמא כיון דלא תפיס פדיונו אפקועי איסורא בעלמא הוא אמר רב מרי בריה דרב כהנא מי זוטר מאי דכתיב בהו [7] כצבי וכאיל מה צבי ואיל אין פודין אף פסולי המוקדשין אין פודין השתא דאתית להכי לר'

מתני' [1] אין [א]פודין לא בעגל ולא בחיה ולא בשחוטה ולא בטריפה ולא בכלאים ולא בכוי ורבי אליעזר מתיר בכלאים מפני שהוא שה ואוסר בכוי מפני שהוא ספק נתנו לכהן [2] אין הכהן רשאי לקיימו עד שיפריש שה תחתיו:

גמ' מתני' מני בן בג בג היא דתניא בן בג בג אומר נאמר כאן [1] שה ונאמר להלן [2] שה מה להלן פרט לכל השמות הללו אף כאן פרט לכל השמות הללו אי מה להלן [3] זכר תמים ובן שנה אף כאן זכר תמים ובן שנה ת"ל תפדה תפדה ריבה אי תפדה תפדה ריבה אפי' כל הני נמי א"כ שה שה מאי אהני ליה [3] איבעי' להו מהו לפדות בבן פקועה אליבא דר' מאיר לא תיבעי לך דכיון דאר"מ בן פקועה טעון שחיטה שה מעליא הוא אלא כי תבעי לך אליבא דרבנן [2] דאמרי שחיטת אמו מטהרתו כבישרא בדיקולא דמי או דלמא כיון דהשתא מיהא רהיט ואזיל שה קרינא ביה מר זוטרא אמר אין פודין ורב אשי אמר פודין א"ל רב אשי למר זוטרא מאי דעתיך דילפת מפסח אי מה להלן [7] זכר תמים ובן שנה אף כאן זכר תמים ובן שנה תפדה תפדה ריבה אי תפדה תפדה ריבה אפילו בן פקועה נמי א"כ שה שה מאי אהני ליה איבעיא להו מהו לפדות בנדמה אליבא דרבי אליעזר לא תיבעי לך השתא בכלאים פרקינן בנדמה מיבעיא כי תיבעי לך אליבא דרבנן בכלאים הוא דלא פרקינן בנדמה פרקינן או דלמא ל"ש ת"ש [8] פרה שילדה מין עז אין פודין הא רחל שילדה מין עז פודין מני אילימא ר' אליעזר הא בכלאים נמי פרקינן אלא לאו רבנן היא לא לעולם ר' אליעזר היא גופה קמ"ל דפרה שילדה מין עז אין פודין לא תימא זיל אבתריה דידיה והאי עז מעליא הוא אלא זיל בתר אימיה והאי עגל הוא ת"ש דתני רבה בר שמואל איזהו כלאים רחל שילדה מין עז ואביו שה אבין שה כלאים הוא נדמה הוא אלא איזהו דמי לכלאים דשויוה רבנן כי כלאים רחל שילדה מין עז ואביו שה למאי אי לקדשים מהיכא דממעט כלאים מהתם ממעט נדמה דתניא [3] שור או כשב [4] פרט לכלאים [5] או עז פרט לנדמה [6] אי לבכור [4] אך בכור שור אמר רחמנא [7] עד שיהא הוא שור ובכורו שור [8] אלא למעשר [5] תחת תחת מקדשים גמר אלא לפטר חמור לא לעולם למעשר וכגון שיש בו מקצת סימנין מהו דתימא [6] העברה העברה מבכור גמר קמ"ל תחת תחת מקדשים גמר איבעיא להו מהו לפדות בפסולי המוקדשין אליבא דר"ש לא תיבעי לך כיון דאמר מותר בהנאה חולין הוא כי תיבעי לך אליבא דרבי יהודה דאמר אסור בהנאה מאי כיון דאסור בהנאה אין איסור חל על איסור או דלמא כיון דלא תפיס פדיונו אפקועי איסורא בעלמא הוא אמר רב מרי בריה דרב כהנא מי זוטר מאי דכתיב בהו [7] כצבי וכאיל מה צבי ואיל אין פודין אף פסולי המוקדשין אין פודין השתא דאתית להכי לר'

מתני' [1] **אין** [א]**פודין לא בעגל ולא בחיה ולא בשחוטה ולא בטריפה ולא בכלאים ולא בכוי ורבי אליעזר מתיר בכלאים מפני שהוא שה ואוסר בכוי מפני שהוא ספק נתנו לכהן** [2] **אין הכהן רשאי לקיימו עד שיפריש שה תחתיו:**

גמ' מתני' מני בן בג בג היא דתניא בן בג בג אומר נאמר כאן [1] שה ונאמר להלן [2] שה מה להלן פרט לכל השמות הללו אף כאן פרט לכל השמות הללו אי מה להלן [3] זכר תמים ובן שנה אף כאן זכר תמים ובן שנה ת"ל תפדה תפדה ריבה אי תפדה תפדה ריבה אפי' כל הני נמי א"כ שה שה מאי אהני ליה [3] איבעי' להו מהו לפדות בבן פקועה אליבא דר' מאיר לא תיבעי לך דכיון דאר"מ בן פקועה טעון שחיטה שה מעליא הוא אלא כי תבעי לך אליבא דרבנן [2] דאמרי שחיטת אמו מטהרתו כבישרא בדיקולא דמי או דלמא כיון דהשתא מיהא רהיט ואזיל שה קרינא ביה מר זוטרא אמר אין פודין ורב אשי אמר פודין א"ל רב אשי למר זוטרא מאי דעתיך דילפת מפסח אי מה להלן [7] זכר תמים ובן שנה אף כאן זכר תמים ובן שנה תפדה תפדה ריבה אי תפדה תפדה ריבה אפילו בן פקועה נמי א"כ שה שה מאי אהני ליה איבעיא להו מהו לפדות בנדמה אליבא דרבי אליעזר לא תיבעי לך השתא בכלאים פרקינן בנדמה מיבעיא כי תיבעי לך אליבא דרבנן בכלאים הוא דלא פרקינן בנדמה פרקינן או דלמא ל"ש ת"ש [8] פרה שילדה מין עז אין פודין הא רחל שילדה מין עז פודין מני אילימא ר' אליעזר הא בכלאים נמי פרקינן אלא לאו רבנן היא לא לעולם ר' אליעזר היא גופה קמ"ל דפרה שילדה מין עז אין פודין לא תימא זיל אבתריה דידיה והאי עז מעליא הוא אלא זיל בתר אימיה והאי עגל הוא ת"ש דתני רבה בר שמואל איזהו כלאים רחל שילדה מין עז ואביו שה אבין שה כלאים הוא נדמה הוא אלא איזהו דמי לכלאים דשויוה רבנן כי כלאים רחל שילדה מין עז ואביו שה למאי אי לקדשים מהיכא דממעט כלאים מהתם ממעט נדמה דתניא [3] שור או כשב [4] פרט לכלאים [5] או עז פרט לנדמה [6] אי לבכור [4] אך בכור שור אמר רחמנא [7] עד שיהא הוא שור ובכורו שור [8] אלא למעשר [5] תחת תחת מקדשים גמר אלא לפטר חמור לא לעולם למעשר וכגון שיש בו מקצת סימנין מהו דתימא [6] העברה העברה מבכור גמר קמ"ל תחת תחת מקדשים גמר איבעיא להו מהו לפדות בפסולי המוקדשין אליבא דר"ש לא תיבעי לך כיון דאמר מותר בהנאה חולין הוא כי תיבעי לך אליבא דרבי יהודה דאמר אסור בהנאה מאי כיון דאסור בהנאה אין איסור חל על איסור או דלמא כיון דלא תפיס פדיונו אפקועי איסורא בעלמא הוא אמר רב מרי בריה דרב כהנא מי זוטר מאי דכתיב בהו [7] כצבי וכאיל מה צבי ואיל אין פודין אף פסולי המוקדשין אין פודין השתא דאתית להכי לר'

הוא מעורב בדוב [ב] אלא כשאחד נוטה לגד חיוב או לגד פטור יותר מחבירו קרי ליה חיוב על פטור ועוד דכי משני קסבר אין קנין לאבר דקנה מן הממורה מן הטובד כוכבים דרוב עמי הארץ מעבדים הן [1] לא שייך אלא אחר מירוח ואין לתמוה [2] לאחר סוגיא דמנחות מנא [3] לן להש"ס דפליגי במירוח העובד כוכבים פוטר לאחר מירוח אין קנין ואין פליגי י"ל א"כ קשה דר"מ [4] דמדקאמר ר"מ [5] תורמין משל כל על של כל א"כ קסבר אין קנין ובפ"ק דע"ז (דף כא.) דאמרי' יש קנין גבי אין ממכיריו להש שדות משום דמפקע להו ממעשר ואם דמוקי [6] ירושלמי ביש קנין ואין קנין לטעם דלא מפרש טעמא דמתניתין דע"ז משום הפקעת מעשר ועוד יש לדקדק מרבי יהודה דאמר במנחות (דף סו:) תורמין משל כל על של כל ופ' [7] המקבל (כ"מ דף קא.). קסבר יש קנין לפיוסי ר"מ בהיא דהמקבל שדה מנוכיו מן העובד כוכבים והיא דע"ז יש [8] לפרש הפקעה בע"ז: **רבי אליעזר** מתיר בכלאים. ר' אליעזר גרסינן ולא גרסינן רבי אליעזר וכן מוכח במרובה (כ"ק דף עח.) דאמר ר' אליעזר [9] דמתיר בכלאים [10] מפני שהוא שה דאינו אלא להוציא כלאים למאי הלכתא ומשני לטמא שנולד מן הטיהור ועיבורו מן הטמא ולא כר' יהושע דאי כר' יהושע מאי דמשמע דמיטהר מן הטמא [11] דמשמע מינה אמאי קאי אך ומיהו להוא תנא דממעטו לעיל נדמה מפטר חמור תרי זמני וגלי לן בקדושת דמים וה"ה לקדושת הגוף לפי טעם זה לא הוה מצי למדרש מקצת סימנים מאך ושמא נפקא ליה מקצת אחרינא: **מה צבי ואיל אין פודין וכו'.** עוד יש דרשא כפ' שני (לקמן דף קי טו.) מנצי ואיל דפטר להו ממתנות ומי לאו מיעוטא דקרא הוה שרי אלנו ופטר להו מאותו ואת בנו וא"ת [12] היכי עבדינן כל הנך דרשות דפרק כל פסולין (לקמן דף נג.) אמר מלמא צבי ואיל כתיבי ומייתי כל חד למילתיה ולא דרשינן מייהו הך דרשות כללו [13] ולאי

בא א מיי' פי"ג מהל' בכורים הל"ח סמג עשין קמה קמו טוש"ע י"ד סי' שכא סעי' ב:
בב ב מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הל' יד טוש"ע י"ד סי' קי סעי' ב:
בג ג מיי' פי"ב מהל' בכורים הלכה ט טוש"ע י"ד סימן שכא סעיף ד:
בד ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
בה ה [מיי' פ"ב מהל' בכורות הל"ו טוש"ע יו"ד סי' שנו סעי' ה]:

תורה אור השלם

1. וְכָל פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ וְכָל בְּכוֹר אָדָם בְּבָנֶיךָ תִּפְדֶּה:
שמות יג יג
2. שֵׂה תְּמִים זָכָר בֶּן שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים תִּקָּחוּ:
שמות יב ה
3. שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַיְיָ: ויקרא כב כז
4. אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ:
במדבר יח יז
5. וְכָל מַעֲשַׂר בָּקָר וָצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַיְיָ:
ויקרא כז לב
6. וּתְעֻבָרַת כָּל פֶּטֶר רֶחֶם לַיְיָ וְכָל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַיְיָ:
שמות יג יב
7. רַק בְּכֹל אַוַּת נַפְשְׁךָ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָשָׂר בְּרִבְרְתֶּיךָ אֲלֵהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יֹאכְלֻנּוּ כְּצְבִי וְכָאַיָּל:
דברים יב טו

רבינו גרשום

ולא בטריפה. כגון שנחתכו רגליו מן הארכובה ולמעלה: ולא בכלאים. בשה הבא מעז ומרחל: ולא בכוי. הבא מן התיש ומן הצבאה: ור' אליעזר מתיר בכלאים מפני שהוא שה. שאביו ואמו מין בהמה: נתנו לכהן. הפטר חמור: אין הכהן רשאי לקיימו. שלא יעדפנו עד שיפריש הכהן שה תחתיו והוא שלו מפני גזרת הכתוב ואם לא תפדה וערפתו: נאמר כאן שה. תפדה בשה ונאמר להלן בפסח שה תמים זכר בן שנה: מה להלן פרט לכל השמות הללו. משום דפסח קדשים הוא ואמרינן גבי קדשים שור או כשב (לרבות) פרט לכלאים אם עז פרט לנדמה כי יולד פרט ליוצא דופן: אף כאן. בהאי תפדה בשה פרט לכל השמות הללו: בן פקועה. שה חי שנמצא בבטן בהמה שחוטה: בכשירא בדיקולא דמי. וכשחוט הוא ואין פודין בו: דילפת שה שה מפסח ובפסח אמרינן פרט ליוצא דופן והיינו בן פקועה ומשום הכי אין פודין. אי מה להלן זכר כו': בנדמה. היינו שאביו איל ואמו רחל אלא שדומה למין אחר: בנדמה מיבעיא. שהרי אביו ואמו מין אחד: האי פרה שילדה מין עז אין פודין דאמרינן עגל הוא. הא רחל שילדה מאיל מין עז פודין בו. וש"מ דאית ליה דפודין בנדמה

ג) מיבעיא: אמר לך רבי אליעזר מי קתני בבריית' רחל שילדה מין עז הא לא קתני לה בהדיא אלא למידק מינה הכי לרבי אליעזר אע"ג דאיכא למידק הכי הא לא איצטריך לאשמועינן דכיון דבכלאים פודין כ"ש בנדמה אלא האי גופיה בריית' לאשמועי' דפרה שילדה מין עז אין פודין אותו:

ד) מיבעיא: אמר לך רבי אליעזר מי קתני בבריית' רחל שילדה מין עז הא לא קתני לה בהדיא אלא למידק מינה הכי לרבי אליעזר אע"ג דאיכא למידק הכי הא לא איצטריך לאשמועינן דהא דתני רבה בר בר שמואל דאין פודין בנדמה ותפשוט מהכא: לא לעולם. לא תפשוט ולמעשר איצטריך למעוטי דכגון דיש בו מקצת סימן דומים לאמו: מהו דתימא. העברה העברה מבכור גמר כתיב במעשר כל אשר יעבור תחת השבט וכתיב בבכור והעברת כל פטר רחם מה גבי בכור אמרינן כי יש בו מקצת סימנין דומין לאמו חייב בבכורה אף במעשר נמי נימא דכי יש במקצת סימנין דליחייב במעשר: קמ"ל. דתני רבה בר שמואל דלא משום דתחת תחת מקדשים גמר: ואכתי לא ידעינן אי פודין: פסולי המוקדשין. כגון בעל מום שנפדו כיון דאמר פטר חמור מותר בהנאה קודם פדייה חולין הוא שמותר בהנאה כחולין. ופקרינן בבהמה פסולי המוקדשין דכיון דמותר בהנאה אין כאן איסור חל על איסור דפסולי המוקדשין יש כאן איסור גיזה ועבודה כדאמר בפרק דלקמן תזבח ולא גיזה בשר ולא חלב דהיינו עבודה חולב: אלא כי תיבעי לך אליבא דרבי יהודה וכו'. אין איסור פטר חמור דאסור בהנאה [ואל] על איסור פסולי המוקדשים דאסור בגיזה ובעבודה הילכך אם פדיון: אי דילמא. כיון דלא אלים קדושת פטר חמור למיתפס פדיונו שיהא אסור בהנאה. והאי דחייבא רחמנא לפרפרקיה אפקועי איסורין בעלמא הוא כדי שיהא ניתר פטר חמור בהנאה ולא שתהא חלה קדושתו על פדיונו. הכי נמי אין איסורו חלה כלל על איסורי פסולי המוקדשים ואין [כאן] איסור חל על איסור ופודין בבהמה פסולי המוקדשין: ומי זוטר מאי דכתיב בהו. בפסולי המוקדשין בשערך תאכלנו הטמא והטהור יחדיו כצבי וכאיל והאי הטמא היינו בעל מום. מה צבי ואיל אין פודין בו כדתנן אין פודין את בכור בהמה טהורה ובעורו מן הטמא אע"ג דשרי באכילה ולפיכך אין מתפדה תפדה ה"מ בבלאים דכולו טהור אבל בכלאים כי הכא שנולד מן הטהורה ובעורו מן הטמא אע"ג דשרי באכילה ולפיכך אין מתפדה דלענין פטר אפי' היה כולו דומה אמו לגמרי לא הוה מתכשר דכלאים גמור הוא זה שנולד מן הטהור [ועיבורו מן הטמא] כלאים דכבש ועז. כ"מ בתוס' כ"י:

ה) יומא מט: ע"ש ב"ק עח., **ו)** [שמות יב כתיב תמים זכר בן שנה], **ז)** [חולין מד:], **ח)** [נקבקא כתיב תמים זכר בן שנה], **ט)** [לקמן יז. מ.] חולין מ: נדה מפ. ב"ק עז:, **י)** [לעיל ה: וש"נ], **יא)** תיש. ב"ק, **יב)** [ויקרא נכז], **יג)** דיוקא. ב"ק, **יד)** בכלאים. ב"ק, **טו)** [לעיל ע:], **טז)** [אמו סוגיא. ב"ק], **יז)** ב"מ ליה, **יח)** ב"מ דר"מ אמר"מ, **יט)** [מנחות סו:], **כ)** [ירושלמי כו' ואין קנין פליגי לטעמיה דלא. ב"ק], **כא)** הטוא. ב"ק, **כב)** מפרקין. ב"ק, **כג)** בכלאים שה דאינו אלא לא לאוציא. ב"ק, **כד)** ב"מ מקדשים. ב"ק, **כה)** הכא עבדי כו' ובפ' כל כו'. ב"ק, **כו)** [ויש היקש תוס' לקמן טו. ד"ה מה וכו'].

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומכורו שור אי למעבד: **(ב)** רש"י ד"ה ולא וכו' בשה: **(ג)** ד"ה טרפה כגון שנחתכו: **(ד)** ד"ה נתנו וכו' תמוה עצמו הס"ד: **(ה)** ד"ה בכלאים נמי פרקינן:

מוסף רש"י

אין פודין. פטר חמור, לא בעגל ולא בחיה. דכה כתיב (יומא מט:). לא בשחוטה. כשה שחוטה דלא מי שה קרינא בה (ב"ק עח.). ולא בכלאים. מפני מיני בהמות (שם) ו:). דעז וכמל ומאע"ג דמעטי לדדיו הוא שה (יומא שם). בכוי. מבהמה ותיש (ב"ק שם) לתיש ולכיי (יומא שם). מהו לפדות. פטר חמור, בבן פקועה. כשה בן ט' (ל"ל בן ה') מי הגמלא בבהמה שנשחטה, ובפסוח משויוי קרינעיה ליה, דאי בשויוי קרי"ל דאפילו בבלקי מפרקינן (חולין עד:). כבישרא בדיקולא דמי. ומכן אין פודין בשחוטה (שם). דילפת מפסח. ופסח נכן פקועה פסול, דקי"ל בקדשים כי יולד פרט ליוצא דופן (שם). מאי אהני ליה. ומתמנרא דאלי מעמעו דכבשא בדיקולא הוא וכי מרבי בעל מום ונקבה קא מרבי (שם). פרט לכלאים. מן העז ומן הכבש (נדה מא.) בן רחל ותיש שפסול לקרבן, ומריבוא דאי דריש ליה (חולין לח:). פרט לנדמה. מן שילדה מתיש כמותה ובנה דומה לרחל (שם) דאינו דומה לאביו אלא לאמו, שבא מאיל ורחל ודומה לעז (ב"ק עח:) ו:). פטרו ואמו מן הטמא והוא כבש (נדה מא.). אך בכור שור כו'. מדאמ"ל מינכמא אך שור כשב ועז, דהא עניינא בבכור קמיתמע, דכתיב לעיל מיניה כל פטר רחם וגו' ונקט בכולהו בכור, ש"מ עד שיהא הבכור כמאמו ולא יהא דומה לאמר (לעיל ה:).

שיטה מקובצת

א) אין הכהן רשאי לקיימו אלא רשאי לעורפו עד שיפריש שה תחתיו דנחשדו כהנים וכו' אין לכהן בגוף פטר של ישראל שום היתר לו' יהודה דאסור בהנאה ולר"ש שעבר כל שעה שאינו פדוהו כמו ישראל. תוס' חיצוניות: **ב)** אז עז פרט לנדמה. וא"ת תיפוק ליה דהוי מומא כדשמעינן לעיל ר"ל דאצטרך לתמורה ואע"ג דחייליה על בעלת מום קבוע וא"ת ל"ל קרא תיפוק ליה דנילף בקדשים מבכור מג"ש דתחת תחת ויש לומר דאצטרך היכא דמקצת סימנים דומה לאמו דאז מחייב בבכורה וא"ת ולשתוק מאו למעט כלאים ושמעינן ליה מתחת תחת מבכור ובכור ידענן מכ"ש מנדמה או מבנין אב דרבא ור"ל דאי לא הוה כתיב אלא חד או תר"א דאתא לרבות נדמה כמו אז דכתיב גבי שביחה ומכירה (דהוה משמע) [כדמשמע] בפ' מרובה (דף עז) וא"ת ולשתוק מתרי אז דכתיבי ומשור וכשב ועז ממעטינן כלאים נמי דתחת תחת דבכור וי"ל דאצטרך חד או למעט נדמה אף מקצת סימנים דומה לאמו דמרבינן גבי בכור ומדאצטרך למכתב מיהא חד אז אינצטרך למכתב אידך דלא נדרוש אז לרבות כדשמעת בפרק מרובה וא"ת ולשתוק מבכור שור וכשב ושמעינן הנדמה לא קדיש אלא דלא מצי למכתב. תוס' חיצוניות: **ג)** אי לבכור אך בכור וכו' ובכורו שור ותו לא איכפת לן אי הוי כלאים או לא ותימה להר"מ מאיווירא דבפרק מרובה משמע דפשוט הוא למעט נדמה מבכור דקאמר אי לבכור תחת תחת יליף מקדשים אי מנו נדמה ממעט ליה כלאים מיבעיא לר"ל לפרש דאך בכור אמר רחמנא וא"כ פשוט לו למעט נדמה בכור מכלאים והיאך תלי נדמה בכלאים דקאמר שהוא ככלאים. תוס' חיצוניות: **ד)** דאסירי בגיזה ועבודה. הלכך אין פודין אז ולמא כיון דלא אלים קדושת פטר חמור למיתפס פדיונו שיהיה אסור בהנאה והא דחייבת רחמנא למפרקיה אפקועי לאיסורא בעלמא הוא כדי להתיר הפטר חמור בהנאה ולא שתהיה קדושתו חלה על פדיונו הכי נמי [אין איסור חל על איסור פסולי המוקדשין], אין כאן איסור לא על איסור ופודין בבהמה פסולי המוקדשין, אלא כשהאחד נוטה לצד חייב אז לצד פטור יותר מחבירו דפטור מטעם לקוח אפי' לפי' ר"מ ועוד מאי דקאמר שהיה לוקח מן העובד כוכבים אז קרי ליה הכשר על הטטור או הטטור על החיוב וכו': **ה)** לא שייך אלא אחר מירוח וההיא דפרק השוכר את הפועלים דדרשא כנפשך שבעך מה נפשך אתה אוכל ופטור אף פועל אוכל ופטור מוקי לה בתאנה העומדת בגינה ונופה נוטה לחצר או לבית הבית עיניו בתאנה ולוקח עיניו במקחו ופריך ולוקח מדאוריתא מי מיחייב והתניא וכו' ומאי קשיא הא קודם מירוח מיירי דקא קני לה בעודה מחוברת בתאנה ועוד דע"כ קודם מירוח אירי דהא אין פועל אוכל בדבר שנגמרה מלאכתו למעשר כדתנן התם והרוב"ם פפרש איפכא מר"ת דלוקח קודם מירוח פטור אבל אם נתמרח ביד מוכר דחל עליו חיוב מעשר תו לא מיפטר בלקיחה והך דשמעתין שי ליישב כדפי' ויש לתמוה וכו': **ו)** ר"א מתיר בכלאים וכו': **ז)** אלמא דר"א פליג על ר' אליעזר בר פלוגתיה דר"י ומיהו נראה דדוקא קאמר דלא כר' יהושע אבל לר"א ניחא דלרבי יהושע דאסר ליה באכילה משה כשבים לא אצטרך בנין אב דרבא לומר שאין פודין בו אבל לר"א דשרי באכילה איצטרך שה דרבא לומר שאין פודין דילפינן משה דפסח אע"ג דלר"א שרי לפדות בשאר כלאים מפני שהוא שה ולא ילפינן ליה משה דפסח אלא מרבינן ליה מתפדה תפדה ה"מ בבלאים דכולו טהור אבל בכלאים כי הכא שנולד מן הטהורה ובעורו מן הטמא אע"ג דשרי באכילה ילפינן משה דפסח ולא מרבינן ליה מתפדה דלענין פטר אפי' היה כולו דומה אמו לגמרי לא הוה מתכשר דכלאים גמור

ו) מוקי ל"ל לא לעולם דמ"ל מי קתני וכו':

עין משפט נר מצוה

ז) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' ג]:
ח) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' ד]:
ט) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' ה]:
י) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' ו]:
יא) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' ז]:
יב) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' ח]:
יג) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' ט]:
יד) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' י]:
טו) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' יא]:
טז) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' יב]:
יז) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' יג]:
יח) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' יד]:
יט) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' טו]:
כ) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' טז]:
כא) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' יז]:
כב) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' יח]:
כג) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' יט]:
כד) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' כ]:
כה) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' כא]:
כו) [מיי' פ"ג מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' כב]: